

Białas, Dariusz

Konferencja naukowa "Nauka i Religia", Wrocław 9-10 listopada 2000

Medycyna Nowożytna 7/2, 201-206

2000

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Konferencja Naukowa „Nauka i Religia”, Wrocław 9-10 listopada 2000 r.

W milenijnym roku jubileuszu tysiąclecia Kościoła Rzymskokatolickiego w Polsce i założenia na Piastowskim Śląsku Biskupstwa Wrocławskiego, Akademia Medyczna im. Piastów Śląskich we Wrocławiu obchodzi jubileusz pięćdziesięciolecia. W tak doniosłych historycznie okolicznościach, w atmosferze zbiegających się rocznic, z inicjatywy J. M. Rektora Akademii Medycznej prof. dr hab. Leszka Paradowskiego, Zakład Humanistycznych Nauk Lekarskich AM wraz z Papieskim Wydziałem Teologicznym we Wrocławiu, podjęły się zorganizowania wspólnej konferencji naukowej, za której cel obrano wymianę poglądów i opinii dotyczących istoty życia ludzkiego, wspólną dyskusję nad problemem wolności człowieka w sferze działań naukowych, prezentację zadań podejmowanych przez naukę w konfrontacji z obowiązującymi normami etycznymi, społecznymi i duchowo-religijnymi oraz wynikających z tego tytułu dylematów moralnych integrujących środowiska duszpasterskie i medyczno-naukowe. Dyskusja miała zbliżyć stanowiska obu środowisk połączonych wspólnymi problemami, z jakimi kapłani i lekarze spotykają się w swojej codziennej pracy, będącej dla jednych, jak i drugich powołaniem do służby drugiemu człowiekowi, szczególnie doświadczonemu cierpieniem, chorobą lub perspektywą rychłej, nieuniknionej śmierci własnej lub osoby bliskiej.

W ogłoszonym 02.02.2000 r. komunikacie zaproszono do udziału w konferencji w dniach 9–10.11.2000 pracowników placówek naukowych instytutów filozofii, socjologii i psychologii Uniwersytetów i Szkół Wyższych w Polsce. Uczestnikom zaproponowano pracę w sześciu sekcjach poświęconych zagadnieniom:

1. Nauka i religia wobec początku świata i człowieka.
2. Nauka i religia wobec sensu życia.
3. Nauka i religia wobec cierpienia i bólu.
4. Nauka i religia wobec tajemnicy śmierci.
5. Miłosierdzie w aspekcie religijno-filozoficznym.
6. Etyka w nauce i religii.

Patronat Honorowy nad konferencją objął Jego Eminencja Ksiądz Kardynał Henryk Gulbinowicz Metropolita Wrocławski.

Do Komitetu Honorowego zaproszono:

Wojewodę Dolnośląskiego Witolda Krochmala, Marszałka Województwa Dolnośląskiego prof. dr hab. Jana Waszkiewicza, Prze-

wodniczącego Kolegiów Rektorów Uczelni Wrocławia i Opola prof. dr hab. Romualda Gellesa, J. M. Rektora Akademii Medycznej im. Piastów Śląskich prof. dr hab. Leszka Paradowskiego, J. M. Rektora Papieskiego Wydziału Teologicznego ks. prof. dr hab. Ignacego Deca.

W Komitecie naukowym zasiedli:

Prof. dr hab. Marian Klinger, prof. dr hab. Jan Krucina, prof. dr hab. Andrzej Kübler, prof. dr hab. Bogdan Rok, prof. dr hab. Jan Mozrzyimas, prof. dr hab. Józef Kosian, prof. dr hab. Roman Rogowski.

Czynności organizacyjnych i formalnych konferencji podjął się Komitet Organizacyjny w składzie:

Przewodniczący	Dr hab. Wanda Wojtkiewicz-Rok, profesor Uniwersytetu Wrocławskiego – z ramienia Akademii Medycznej Ks. dr Janusz Czarny – Papieski Wydział Teologiczny
Sekretarz	Dr Jarosław Barański – Akademia Medyczna
Członkowie	Doc. dr hab. Elżbieta Więckowska, mgr Małgorzata Synowiec-Piłat, mgr Maria Łucyków, mgr Ewa Zgraja, ks. lic. Andrzej Tomko, mgr Agnieszka Olchowska-Kotala, mgr Kamila Uzarczyk, mgr Dariusz Białas.

Pierwszego dnia konferencji, po uroczystej Mszy świętej koncelebrowanej pod przewodnictwem J. Em. Księdza Kardynała Henryka Gulbinowicza Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego w Katedrze Wrocławskiej pod wezwaniem św. Jana Chrzyciela, z homilią ks. dr Janusza Czarnego uczestnicy konferencji zebrali się w auli Papieskiego Wydziału Teologicznego, gdzie o godzinie 10.00 uroczystego otwarcia obrad dokonała Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Wanda Wojtkiewicz-Rok. Po powitaniu i prezentacji zaproszonych szanownych gości i prelegentów głos zabrał J. M. Rektor Akademii Medycznej prof. dr hab. Leszek Paradowski. W swoim wystąpieniu przedstawił w kontekście historii badań naukowych problemy medycyny końca XX wieku, formułując w aspekcie obowiązujących norm etycznych pytania dotyczące perspektywy badań w zakresie nowych działów, a wśród nich transplantologii i wiążącego się z tym zagadnieniem dylematu poświęcania życia jednych dla ratowania innych umierających osób, dawstwa narządów, lęku przed mo-

żliwością klonowania, jak i zjawiskiem eutanazji, powszechnie nie akceptowanej, lecz jednocześnie w obliczu prawa do poszanowania życia od momentu poczęcia do momentu naturalnej śmierci, rzeczywiście i oficjalnie praktykowanej w wielu krajach. Postawione zostało także pytanie, jaka jest rola religii w rozwoju nauki, a szczególnie w pełnej obiektywności i wątpliwości nowoczesnej medycynie. Życząc żywej dyskusji J. M. Rektor wyraził także nadzieję, „że dzisiejsze spotkanie nie będzie ostatnim, a wręcz przeciwnie, ożywi życie intelektualne naszego ośrodka akademickiego, który zachowując swoją autonomię oczekuje nieskrępowanej swobody wymiany myśli i poglądów, które wspierając się zachowają szacunek dla drugiego człowieka, bez względu na jego poglądy filozoficzne i światopogląd”.

Podczas przedpołudniowej sesji, w wypełnionej do ostatniego miejsca przez licznie przybyłe audytorium, wśród którego nie brakło studentów, auli Papieskiego Fakultetu Teologicznego, wygłoszone zostały trzy referaty.

Jako pierwszy wystąpił prof. dr hab. Ignacy Dec, przybliżając w wykładzie „Nauka i religia – związki historyczne i merytoryczne”, zależności nauki i religii w historii cywilizacji ludzkiej, wskazując specyfikę poznania naukowego i religijnego oraz towarzyszące temu procesowi konflikty na płaszczyźnie filozoficznej i teologicznej. Podkreślił, że występujące w historii konflikty między ludźmi kościoła a nauki wynikały z „[...] przekraczania kompetencji jednej czy drugiej strony, były wynikiem bądź niewłaściwej często zbyt figuralnej, ciasnej interpretacji objawienia przez teologów, bądź zbyt daleko idących wniosków wyciąganych przez ludzi nauki, klasyczny przykład sprawa Galileusza [...]”. Zauważył, że na naszych oczach załamuje się dziewiętnastowieczna, pozytywistyczna koncepcja nauki negująca poznawcze znaczenie religii, a zakwestionowanie scjentyistycznych haseł przyszło ze strony fizyki kwantowej. Nauka nie jest obecnie w stanie rozwiązać wszystkich problemów współczesnego świata, a kolizja między obu dziedzinami właściwie uprawianymi nie jest możliwa, gdyż są to w kulturze dziedziny dopełniające się wzajemnie we wspólnym podmiocie, którym jest człowiek.

W kolejnym wystąpieniu pod tytułem „Idea i praktyka opieki paliatywnej”, prof. dr hab. Andrzej Kübler w finezyjny sposób zaprezentował tę nową dziedzinę medycyny, łącząc interesującą treść referatu ze wspaniałą animacją komputerową.

Po trzecim wystąpieniu prof. dr hab. Józefa Kosiana na temat „Wiara i religia u Anioła Ślązaka” przepojonej poezją wrocławskiego myśliciela, gospodarze zaprosili na godzinę 13.00 wszystkich

gości konferencji na wyśmienity obiad w reflektarzu seminarium duchownego. Po tradycyjnej modlitwie, jak na staropolską gościnność przystało, nie brakło niczego, bodaj ptasiego mleka, na stołach umiejętnie obsługiwanych przez alumnów, a dzięki gościnności J. E. Księdza Kardynała, przyjemności jedzenia i konwersacji podsyczone zostały przednim winem. Po sutym posiłku wszyscy uczestnicy, a szczególnie goście przybyli z poza Wrocławia, z entuzjazmem przyjęli propozycję spaceru po słonecznym w tym dniu Ostrowie Tumskim, po czym o godzinie 14.30 wznowiono obrady.

Prelekcje sesji popołudniowej odbywały się w dwóch sekcjach. Sekcja „A”, o przewodniczenie której poproszono księży profesorów dr. hab. Franciszka Rosińskiego i dr. hab. Andrzeja Siemienińskiego, pozostała w auli Papieskiego Fakultetu Teologicznego. Sekcja „B” przeniosła się do sali wykładowej nr 1, a przewodnictwo objęli prof. dr. hab. Zbigniew Domosławski i dr. hab. Anna Lemańska.

W sekcji „A” wygłoszone zostało siedem z zaplanowanych ośmiu referatów. Jako pierwszy wystąpił dr Grzegorz Bujak z tematem „Nauka i religia – spotkanie na początku”, następnie dr. hab. A. Lemańska „Prawidłowości przyrody a stanowisko kreacjonizmu”. Kolejnymi były referaty ks. prof. dr. hab. F. Rosińskiego „Powstanie człowieka w aspekcie biblijnym i przyrodniczym”, ks. mgr Roberta Więckiego „Kwantowa natura wszechświata w koncepcji Wheelera”, dr. Macieja Manikowskiego „«Genesis» według Teilharda de Chardin” i mgr Anny Czupik „Wczesnośredniowieczne wizje podróży w zaświaty”. Ostatnim i zamykającym posiedzenie sekcji był drugi referat ks. prof. F. Rosińskiego „Koniec świata w ujęciu eschatologii biblijnej i astronomii”. Nie zgłosiła się pani magister Jolanta Gablankowska-Kukucz z referatem „Jedność obserwatora i obserwowanego – podobieństwo buddyizmu i współczesnej fizyki”, a szkoda, gdyż brakowało w wystąpieniach poglądów naukowców związanych z innym stanowiskiem religijnym poza kierunkami wiary chrześcijańskiej.

W sekcji „B” wygłoszono trzy z pięciu planowanych referatów. Jako pierwszy wystąpił prof. dr. hab. Zbigniew Domosławski z referatem „Godność człowieka cierpiącego – jej Sacrum i profanum”, następnie dr Jerzy Szymoń „Poziom lęku i fascynacji Bogiem a poczucie sensu życia” i dr Urszula Dębska „Światło nadziei w niepełnosprawności”. Po wygłoszeniu referatów rozwinęła się burzliwa dyskusja, którą niestety przerwać musiała Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego z powodu planowanego końca zajęć.

W drugim dniu konferencji funkcję gospodarza podjęła Akademia Medyczna, za miejsce konferencji wybierając Dolnośląską Izbę Lekarską przy ul. J. Matejki 6 we Wrocławiu. Od godziny 10.00 rozpoczęto zajęcia podobnie jak poprzedniego dnia w dwóch sekcjach. W sekcji „A” pod przewodnictwem prof. dr hab. Anny Latawiec i dr Marii Kempy wygłoszono sześć referatów. Jako pierwsza przemawiała prof. dr hab. A. Latawiec na temat „Ból i cierpienie człowieka wobec śmierci”, a następnie dr hab. Ludwika Sadowska „Co znaczy towarzyszyć odchodzącym”, mgr Dorota Ordys „Stanisława Leszczyńska Anioł Miłosierdzia”, mgr Janina Smolińska-Mlak „Droga do poznania siebie”, dr Maria Kempa „Jakość umierania oraz wychowanie do godnej śmierci jako problem współczesnego pokolenia”, ks. Janusz Preizner „Cierpienie i ból w chorobie nowotworowej”.

W sekcji „B”, pod kierunkiem dr Magdaleny Szymańskiej i dr Jarosława Barańskiego, zaprezentowano pięć referatów. Dr M. Szymańska „Pacjent a informacja o chorobie nowotworowej – wybrane opinie”, dr Antoni Sebesta „Religijność a deontologia lekarska na wybranych przykładach”, dr Mariusz Wojewoda „Etyka społeczna P. Tillicha i R. Niebuchra”, prof. dr hab. Tadeusz Chruściel „Kodeks etyki w naukach medycznych”, dr Bronisław Bombala „Teologia zarządzania: religijna interpretacja pracy menedżera”.

W przerwie uczestnicy konferencji kontynuowali rozpoczętą dyskusję, a po obiedzie przygotowanym w innym stylu niż w dniu poprzednim, lecz równie smacznym i spożywanym w dobrych nastrojach, zebrano się w sali wykładowej celem udziału w końcowej i kulminacyjnej fazie konferencji – dyskusji okrągłego stołu, pod tytułem „Nauka i religia wobec współczesnych potrzeb człowieka”. Dyskusji przewodniczył prof. dr hab. A. Kübler, wraz z którym przy okrągłym stole zasiedli: ks. prof. dr hab. Ignacy Dec, prof. dr hab. Jan Mozrzyimas, ks. prof. dr hab. Roman Rogowski, prof. dr hab. Alicja Kędzia, prof. dr hab. Barbara Świątek, prof. dr hab. Maria Sasiadek, Ks. prof. dr hab. Franciszek Rosiński, prof. dr hab. Robert Saciuk.

W dyskusji profesorowie przedstawili poglądy na temat realizacji potrzeb duchowych, psychologicznych, eksploracyjnych i materialnych człowieka w wymiarze naukowym i religijnym. Podjęto polemikę ze stanowiskami najbardziej ortodoksyjnych kierunków nauki, w której ks. prof. R. Rogowski dobitnie skrytykował zmienność stanowiska naukowego, argumentując swoje wątpliwości w tej kwestii diametralną zmianą opinii znanego współczesnego fizyka światowej sławy na temat istoty wszech-

świata w sytuacji własnego rozvodu. Sugestywny obraz życia w pierwszych jego stadiach zaprezentowała zebrany prof. A. Kędzia. Zostały też podjęte próby porównania doświadczenia naukowego i mistycznego, które w sposób bardzo osobisty wyraził prof. J. Mozrzykas, refleksją dotyczącą wielowymiarowej przestrzeni. Współczesna fizyka określa ilość wymiarów w liczbie co najmniej dziesięciu. Postrzeganie empiryczne określa trójwymiarową przestrzeń plus czas, którymi człowiek jest stale ograniczony. Fizyka zakłada za najzupełniej możliwe wejście w naszą względną, ograniczoną, czterowymiarową czasoprzestrzeń osoby będącej poza lub ponad tym ograniczeniem, jakby „pomimo zamkniętych drzwi”.

Zamknięcia obrad dokonała Przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Wanda Wojtkiewicz-Rok. Około godziny 16.00 konferencja dobiegła końca.

Łącznie w konferencji wygłoszono 25 referatów, nie wygłoszono trzech z pośród dwudziestu ośmiu pierwotnie zgłoszonych i zaplanowanych. W dyskusji okrągłego stołu odnotowano dziewięć wystąpień. W konferencji udział wzięli przedstawiciele środowisk naukowych i religijnych z różnych ośrodków naukowych w Polsce, a także przybyli z Mińska profesorowie Aleksander Kochanowski i Jurij Kozakow, prodziekani Instytutu Historii Uniwersytetu w Mińsku. Wystąpienie wysłuchała przy licznej frekwencji ogólnej znaczna liczba młodzieży. W trakcie konferencji, sprawozdania i reportaże oraz wywiady z czołowymi uczestnikami przeprowadzali reporterzy lokalnych mediów, w efekcie czego jeszcze tego samego dnia prasa podała informację o konferencji i zamieściła wywiad z Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. W. Wojtkiewicz-Rok.

Materiały z konferencji zostaną opublikowane w kwartalniku „Advances in Clinical and Experimental Medicine” Wrocław University of Medicine Poland.

